

Mediapastoraat viert eucharistie op z'n Chaldeeus

Op Zondag 8 mei viert het Mediapastoraat een zogeheten Chaldeeuse eucharistieviering. Leo van Leijsen, medewerker Oosterse Kerken van de Katholieke Vereniging voor Oecumene, gaat in op ontstaan en achtergronden van deze uit Irak afkomstige traditie.

De Chaldeeuse Kerk viert de eucharistie volgens een eigen oosterse, Chaldeeuse ritus. Er zijn veel overeenkomsten met de westerse eucharistieviering. Er is een Dienst van het Woord, met onder andere epistel en evangelie en aansluitend een preek. Daarna volgt de Dienst van de Tafel, bestaande uit onder andere het Credo; het eucharistisch gebed, waarbinnen het ons bekende Sanctus ('Heilig, heilig, heilig de Heer') en de instellingswoorden; het 'Onze Vader', en op het einde de slotzegen. In de eucharistie worden, net zoals bij ons, psalmverzen en kerkliederen gezongen.

Verschillen

Er zijn ook enkele opmerkelijke verschillen. Deze zitten vooral in de details. Aan het begin van de Chaldeeuse eucharistie is er het beroemde 'Lachoe Mara - Aan U, o Heer', een loflied op God en Christus, dat typisch is voor de Chaldeeuse liturgie en verder in geen enkele oosterse ritus voorkomt. Daarnaast is er de zang van het Trisagion of het Driewerf-heilig (Heilige God, Heilige Sterke, Heilige Onsterfelijke..., etc.), waarin de Heer om ontferming wordt gesmeekt en die ook in alle andere oosterse liturgieën voorkomt. Ons 'Gloria' ('Eer aan God in de hoge') wordt niet in de Chaldeeuse

eucharistie gezongen, maar wel in hun ochtenddienst bij het kriecken van de dag. En de Chaldeeus-katholieke kerk heeft haar eigen oeroude tafelgebeden, die anders zijn dan de ons bekende, maar evenzeer op de volledige instemming van het Vaticaan kunnen rekenen. Tijdens de vieringen dragen de priester en de andere ministranten (bijvoorbeeld acolieten) in principe andere gewaden, *oosterse* gewaden. Onder invloed van de Latijnse ritus gebruiken ze ook wel westerse liturgische kleding.

De Chaldeeuse Kerk

De Chaldeeuse Kerk is een vorm van christendom die van eigen bodem is in Irak. Het ontstond rond 200 na Christus in het oude Perzische rijk, waar Irak toen deel van uitmaakte. Het Irakese christendom ontwikkelde een eigen identiteit. Na enkele eeuwen isolement ontstond er rond 410 een officiële kerkelijke gemeenschap met het christendom in het Romeinse Rijk. Omdat men bestuurlijk niet onder het gezag van de kerk in het Romeinse Rijk wilde vallen, verklaarde de 'Perzische Kerk' in 424 dat ze haar eigen leiding organiseerde, maar dat ze wel in volledige gemeenschap leefde met de kerk aan de andere kant van de grens.

Een theologische en deels politieke kwestie leidde echter rond 500 tot een breuk met de christenen in het Romeinse Rijk. De oude oosterse kerk in Irak is eigenlijk altijd in de minderheid geweest. Vanaf ongeveer 640, toen de islamitische Arabieren het toenmalige Perzische Rijk binnenvielen, is Irak onder moslimheerschappij geweest.

Oosters én katholiek

Een deel van deze kerk sloot zich in 1552 aan bij de Katholieke Kerk van Rome, waardoor een geünieerde kerk ontstond. Nauwelijks anderhalve eeuw later (in 1675), keerde dat deel echter weer terug naar de oude zelfstandige kerk. Vanaf 1830 ontstond echter opnieuw een geünieerde kerk. Dit werd de 'Chaldeeuse katholieke Kerk' die tot op heden onder de katholieke Kerk van Rome valt, maar wel haar eigen oosterse liturgie heeft behouden.

Irak en Nederland

De christenen van Irak vormen minder dan 3% van de bevolking van Irak. Daarbinnen is de Chaldeeuse katholieke kerk getalmatig de grootste. Er zijn ook vele andere soorten van – meestal – oosterse kerken. Irak is een land dat door de eeuwen veel te verduren heeft gehad. Hieronder hebben zowel moslims als christenen geleden. De laatste jaren waren er zoals bekend immense problemen in Irak. Veel mensen zijn sinds die tijd voor de oorlogen en het geweld naar het Westen gevlucht. Onder hen zijn nogal wat christenen, temeer omdat zij als minderheidsgroep extra kwetsbaar zijn. Zo wonen er ook in Nederland vele soorten Irakese christenen.

De Chaldeeus-katholieke Kerk heeft in ons land haar eigen St. Thomas de Apostelparochie. Die beslaat heel Nederland, houdt in verschillende plaatsen vieringen en valt onder de aartsbisschop van Utrecht, kardinaal Simonis.